

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

קילת היום להתבונן

"רחוב סומסום"™, הדמויות הנלוות, זכויות היוצרים, סימני המסחר וזכויות העיצוב הינם בבעלות ובהרשאת Sesame Workshop © כל הזכויות שמורות ל-Sesame Workshop ל-2013

מילת היום – חוקרים בגן

להתבונן

ילדים עוקבים אחרי שינויים בסביבה מינקותם. שינויים מהירים או איטיים במיוחד מצריכים התבוננות ממוקדת לעיתים עם כלים מרחיבי יכולת כגון מגדלות ומשקפות. מומלץ לשלב את הסרטון כהכנה לטיול בסביבה הקרובה או בעקבות שינויים שחלים בחצר הגן ובגינה. הסרטון מתאים לילדים צעירים ובוגרים לעידוד התבוננות ממוקדת ופיתוח שיח סביב תהליכי חקר ותופעות מדעיות.

בסרטון סיון ואביגייל פוגשות במילה "להתבונן". אביגייל נותנת לסיון זכוכית מגדלת שתוכל להתבונן מקרוב בפרח יפה. אך כשסיון מתבוננת בפרח היא מגלה דברים משונים כמו אף, פה, שיניים... סיון מראה לאביגייל שהיא התבוננה על פרח מיוחד - עליה.

פירושה של מילה

הגדרה מילונית: (מילון ספיר): מסתכל בתשומת לב, מביט בעיון
הגדרת המילה בסרטון- להתבונן זה להסתכל על משהו לאורך זמן ולנסות לגלות עליו דברים מעניינים.
בודקים את ההגדרה:

- כדאי לחזור מספר פעמים על ההגדרה בהקשר מתאים ולהדגיש מילים פחות מוכרות לילדים.
- אפשר לבחור מילה שאינה מוכרת לילדים (מההגדרה) ולבדוק האם המילה מזכירה לנו מילה אחרת מוכרת יותר (עיון, מעניין). ניתן להסתייע במילון.
- אפשר לציין שהמילים בהגדרה קשורות אחת לשנייה כגון: כגון מסתכל - מביט.
- חשוב להזכיר שיכולת ההתבוננות קשורה להבנה – כשאנחנו מתבוננים אנחנו מפעילים את חוש הראיה, את המוח ואת ההבנה.

מילים טובות

מילים שיש בהן פוטנציאל להעשרה ולהעמקת השיח בגן הילדים

- להבין- להתבונן (שורש משותף ב.י.ן).
- להסתכל
- להתמקד
- זכוכית מגדלת
- מבט
- עין חדה
- הגדלה
- פרטים

קשר עם מילים נוספות מהסדרה – תצפית, יומן רישום

בואו נדבר על זה (בעקבות הצפייה בסרטון)

הצעות לציוד השיח סביב נושאים שיש בהם פוטנציאל לעניין את הילדים ולהעשיר את השיח סביב הדמויות המעורבות ותהליכי החקר של הסביבה הקרובה

- איזה אירוע התרחש בסרטון? מה היה הרע לפני? ומה קרה אחרי? מה יקרה אחר כך?
- מה עניין או משך את תשומת לבכם בסרטון? (ילדים מוזמנים לתת את התרשמותם ולהשוות ביניהם)
- מה הייתם אומרים לאביגיל כשהיא התבוננה בפנים של סיוון ולא בפרח?
- האם גם אתם יודעים להשתמש בזכוכית מגדלת? נזמין ילדים להסביר במילים או בתנועות. מתי משתמשים בזכוכית מגדלת?
- באיזה גודל העין של סיוון לדעתכם? ובאיזה גודל נראות העיניים דרך הזכוכית מגדלת?
- במה התבוננתם היום בדרך לגן?
- כדאי להתבונן בסרט פעם שנייה ולגלות דברים שלא ראינו בפעם הראשונה.

הלכה למעשה

שלל רעיונות לפעילויות וליישום חווייתי בגן הילדים

- ניתן להתבונן אחד בפנים של השני (או בדברים אחרים המעניינים את הילדים) באמצעות זכוכית מגדלת ולגלות מה מיוחד בהם.
- כדאי לסייר בחצר הגן ולהזמין את הילדים והילדות לבחור פריט להתבונן בו. נבקש מהם לתאר בקול רם מה הם רואים (בלי להגיד את שם הפריט). הילדים האחרים יגלו מהו הפריט הנבחר.
- נזמין את הילדים להתבונן בשמיים ולעקוב אחר העננים ברוח או אחרי תנועת השמש בשמיים.
- אפשר לבחור תופעות מעניינות בסביבה וליצור אזור מדעי – נאפשר לילדים לבחור באיזה צבעים לצייר ומאיפה מתחילים לצייר.

סביבה והשראה

רעיונות לביטוי המילה בסביבה החינוכית

- תערוכת צילומים שהילדים מצלמים- צילומי עננים, שמיים, חרקים ופרחים ועוד
- כרטיסיות ומגדירים פרי ידי הילדים והילדות ולשימושם
- כלי חקר להגברת יכולת הראיה (משקפות, מגדלות) וכלי תיעוד (מצלמה ופנקסים ועפרונות) נגישים לילדים לעת הצורך.
- ספרי חידות - הילדים מצלמים תמונות תקריב של חפצים מוכרים מזוויות שונות.

עוד סיפורים וספרים

אוסף נבחר ולא ממצה של ספרים להעמקת החוויה

יצאנו לטיול - ספר הטיולים הגדול לילדים מאת עורכת: רינת פרימו, איור: רעיה קרס הוצאה לאור: ידיעות ספרים

אוסף חדש ומיוחד של טיולים בארץ לצד סיפורים לגיל הרך. הספר מזמין את הקוראים לצאת לטבע, להכיר מקומות קרובים ורחוקים ולהקשיב לסיפורו של כל מקום ומקום.

יוצאים לטיול! האם את מרבה לצאת עם הילדים לטיולים קצרים בקבוצות קטנות בסביבת הגן הקרובה? אלה הזדמנויות לטפח ערכי פליאה מהעולם, סקרנות התבוננות וחקר, וכן כבוד לטבע ושמירה על הסביבה. כמו אורי שהשאיר את כובעו למגורי האפרוחים בסיפור 'מעשה בכובע' מאת ליון קיפניס, כך ניתן ליהנות עם הילדים מהשארית צלוחית מים לחתול הצמא או מבניית פינת האכלה לציפורים בחצר הגן.

האם אוספים בדרך או משאירים במקום? מרוח השיר 'מציאה' של לאה גולדברג בו מספר הילד על הנאה ממצאת 'חתיכה של שמים' בשלולית המים, אפשר ללמוד על ההנאה מהטבע במקומו 'הטבעי'. כדאי להשאיר את השבלולים והצב במקום בו מצאנו אותם, וכמו באיור הסוגר את הספר לאסוף 'במידה' אבנים, ענף שקד, שיבולים או עלי שלכת כדי לאפשר המשכיות של החוויה והלמידה בגן. חובה לקחת מצלמה שתאפשר לנו לאסוף חוויות.

שבעה עכברים ציורים - מאת אד יאנג איור: אד יאנג הוצאה לאור: עם עובד

כאשר העכברים יוצאים אחד-אחד לגלות מהו היצור החדש באגם, כל אחד חוזר עם תפיסה אחרת. רק כשמרכיבים יחד את כל התפיסות מתגלה היצור בשלמותו. ספר ייחודי על מציאות ודמיון, על תפיסות שונות ועל היחס בין השלם לחלקיו.

ברווז! ארנב! - מאת איימי קראוס רוזנטל וטום ליכטנהלד איור: איימי קראוס רוזנטל וטום ליכטנהלד הוצאה לאור: קיבוץ מאוחד

מה רואים בתמונה? האם זה ארנב, או ברווז? תלוי איך מסתכלים. ספר משעשע שמדגים נקודות מבט שונות והפרשנות שונותים אנשים לאותה מציאות.

ספרי עיון ומגדירים

מגדירים בפורמטים שונים- מדריכי כיס לטיולים וספרי מגדירים לפי נושאים מאפשרים לילדים ולגננת לזהות את שמם ומאפיינים נוספים של יצורים חיים בסביבה הקרובה של הגן בצורה קלה ויעילה. חלקם מאורגנים לפי צבעים (כמו מגדיר כיס של פרחי הבר), בתי גידול (ציפורים בנופי מים, במדבר וכו'). המגדירים מכילים סימנים המקלים על הזיהוי המדויק. רצוי שבגן הילדים יהיו מגדירים של חרקים, פרפרים, ציפורים ופרחי בר נגישים לילדים בכל עת.

ספרי עיון מאוירים או מצולמים כגון אטלס מדינות, אטלס החלל, מילון מאויר, ספרי ניסויים (כגון 'כיצד פועל המדע?', 'כיצד פועלים הדברים?' ו'כיצד פועל הטבע?'), ואנציקלופדיות של בעלי חיים מהווים חלק ממרכז המשאבים בספרית הגן. ילדים מוזמנים לדפדף, להתבונן בתמונות, לגלות פרטים ולשוחח אחד עם השני תוך שיתוף ידיעותיהם.

תנו לאצבעות ללכת...

- **קריאה והפקה של איור מדעי בעקבות טיול בסביבת הגן** - (סרט אתר גננט- בוסתנט)
- **קשר עם הסביבה הקרובה בטיול בקיבוץ** (סרט אתר גננט- בוסתנט)- ילדים מתבוננים בסביבה הפיזית והחברתית שבקיבוץ.
- **שלומית בר גן 'אלון', תמרת - נקודת המבט של ילדי הגן דרך עינית המצלמה הדיגיטלית**